

Sygn. akt III KK 282/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski (przewodniczący)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Patrycja Kotlarska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Małgorzaty Kozłowskiej,
w sprawie **M. W.**

w stosunku do którego umorzono postępowanie karne o czyn z art. 107 § 1 k.k.s.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 2 października 2020 r.,

kasacji wniesionych na niekorzyść przez Prokuratora Rejonowego w E. oraz
Naczelnika Urzędu Celno-Skarbowego w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w E.

z dnia 8 czerwca 2018 r., sygn. akt VI Ka (...),

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w E.

z dnia 19 grudnia 2017 r., sygn. akt VIII K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w E. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w E. z dnia 19 grudnia 2017 r. (sygn. akt VIII K (...)) M. W. został uznany winnym przestępstwa skarbowego z art. 107 § 1 k.k.s w zw. z art. 9 § 3 k.k.s., za które wymierzono mu karę grzywny w wysokości 150 stawek dziennych po 150 zł każda stawka. Wyrok ten został zmieniony wyrokiem Sądu Okręgowego w E. z dnia 8 czerwca 2018 r. (sygn. akt VI Ka (...)) w ten sposób, że rozstrzygnięcie uchylono i na podstawie art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s. umorzono postępowanie.

Od powyższego prawomocnego orzeczenia kasację wniósł Prokurator Rejonowy w E., zarzucając przedmiotowemu wyrokowi:

„1. Rażące naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. polegające na błędnym przyjęciu, iż zaistniała ujemna przesłanka procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej, gdyż oskarżony M. W. został wcześniej prawomocnie skazany za czyn, będący elementem czynu ciągłego przypisanego mu prawomocnymi wyrokami: Sądu Rejonowego w K. z dnia 03 kwietnia 2017r., sygn. akt II K (...) Sądu Rejonowego w B. z dnia 18 września 2017r., sygn. akt II K (...) oraz Sądu Rejonowego w B. z dnia 16 grudnia 2016r., sygn. akt II K (...), w sytuacji gdy oskarżony nie został prawomocnie skazany w warunkach określonych w art. 6 § 2 k.k.s. w związku z art. 107 § 1 k.k.s., a tym samym nie było przeszkody prawnej do orzekania w przedmiocie odpowiedzialności karnej skarbowej oskarżonego, za czyny zarzucane mu w akcie oskarżenia;

2. Rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 6 § 2 k.k.s. w związku z art. 107 § 1 k.k.s., polegające na uznaniu, iż art. 6 § 2 k.k.s. obejmuje swą treścią normatywną i znajduje zastosowanie do przestępstw trwałych - wieloczynowych do których należą czyny zabronione spenalizowane w art. 107 § 1 k.k.s.”

Podnosząc powyższe zarzuty, Prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w E. z dnia 8 czerwca 2018 roku, sygnatura akt VI Ka (...), wobec M. W. i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Kasację wniósł także Naczelnik Urzędu Celno-Skarbowego w O., zarzucając przedmiotowemu wyrokowi:

„1. *rażące naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. i art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. w związku z art. 113 § 1 k.k.s. polegające na błędnym przyjęciu, iż zaistniała ujemna przesłanka procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej, gdyż oskarżony M. W. został wcześniej prawomocnie skazany za czyn, będący elementem czynu ciągłego przypisanego mu prawomocnymi wyrokami Sądu Rejonowego w K. z dnia 3 kwietnia 2017 r. sygn. akt II K (...), Sądu Rejonowego w B. z dnia 18 września 2017 r., sygn. akt II K (...), Sądu Rejonowego w B. z dnia 16 grudnia 2016 r., sygn. akt II K (...), w sytuacji gdy oskarżony nie został prawomocnie skazany w warunkach określonych w art. 6 § 2 k.k.s. w związku z art. 107 § 1 k.k.s., a tym samym nie było prawnej przeszkody do orzekania w przedmiocie odpowiedzialności karnej skarbowej oskarżonego,*

2. *rażące naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. i art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. w związku z art. 113 § 1 k.k.s. polegające na błędnym przyjęciu, iż zaistniała ujemna przesłanka procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej, gdyż oskarżony M. W. został wcześniej prawomocnie skazany za czyn, będący elementem czynu ciągłego przypisanego mu prawomocnymi wyrokami Sądu Rejonowego w K. z dnia 2 kwietnia 2017 r., sygn. akt II K (...) Sądu Rejonowego w B. z dnia 18 września 2017r., sygn. akt II K (...), Sądu Rejonowego w B. z dnia 16 grudnia 2016 r., sygn. akt II K (...), w sytuacji gdy czyn zarzucany oskarżonemu w niniejszej sprawie nie jest tożsamy z czynami za które został skazany ww. wyrokami, z uwagi na fakt, że czyn ten został popełniony w innych miejscach i miejscowościach, dotyczył innych urządzeń do gry oraz zachodziły inne istotne różnice, a zatem nie było prawnej przeszkody do orzekania w przedmiocie odpowiedzialności karnej skarbowej oskarżonego,*

3. *rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, które miało istotny wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 6 § 2 k.k.s. w związku z art. 107 § 1 k.k.s. polegające na uznaniu, iż art. 6 § 2 k.k.s. obejmuje swą treścią normatywną i*

znajduje zastosowanie do przestępstw trwałych - wieloczynowych, do których należą czyny zabronione spenalizowane w art. 107 § 1 k.k.s.,

4. rażące naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 632 pkt 2 i art. 634 k.p.k. w związku z art. 113 § 1 k.k.s. polegające na błędnym przyjęciu, iż zaistniała podstawa do uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji w pkt III - odnośnie kosztów procesu w zakresie dotyczącym M. W.; jak też obciążenia kosztami procesu odnośnie M. W. Skarbu Państwa w pkt II sentencji wyroku sądu odwoławczego, w sytuacji, gdy nie zachodziła ujemna przesłanka procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej, a tym samym nie było prawnej przeszkody do orzekania w przedmiocie odpowiedzialności karnej skarbowej oskarżonego, za czyny zarzucane mu w akcie oskarżenia i skutkiem czego nie było podstaw do umorzenia postępowania w oparciu o art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. i art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. w związku z art. 113 § 1 k.k.s.”

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w pkt I i w pkt II i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w E. w tym zakresie, do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacje okazały się zasadne w zakresie zarzutu naruszenia prawa materialnego.

Powszechnie w judykaturze przyjmuje się, że instytucja czynu ciągłego przewidziana w art. 6 § 2 k.k.s. nie może być stosowana do przestępstwa skarbowego z art. 107 § 1 k.k.s. (por. m. in. Wyrok SN 15 listopada 2018 r., V KK 268/18). Uznanie wielości zachowań za jedno przestępstwo „urządzania” lub „prowadzenia” gier hazardowych musiałoby zostać uzasadnione na gruncie znamion samego art. 107 § 1 k.k.s.

Podstawą dla umorzenia postępowania przez Sąd odwoławczy było uznanie, że doszło w sprawie niniejszej do wydania wyroku skazującego za czyn objęty już wcześniej prawomocnym skazaniem wbrew zasadzie powagi rzeczy osądzonej. W kasacjach Naczelnika Urzędu Celno-Skarbowego w O. oraz Prokuratora określono takie postąpienie Sądu jako naruszenie „prawa materialnego”. Sąd

poddając zachowanie M. W. ocenie w perspektywie właśnie *rei iudicatae* uznał, że z samego faktu, iż wcześniejsze skazania obejmują w swej kwalifikacji art. 6 k.k.s. – czyny osądzone w poprzednich postępowaniach uniemożliwiają skazanie w sprawie. Sąd przyjął art. 6 k.k.s. pośrednio za podstawę swojego orzeczenia w ten sposób, iż uznał go za definicję normatywną determinującą brak możliwości skazania w sprawie niniejszej w opocie uprzednich prawomocnych wyroków. Uznać należy, że stanowiło to w istocie zastosowanie prawa materialnego.

Zgodnie z art. 8 k.p.k. to do sądu każdorazowo orzekającego o odpowiedzialności karnej należy ocena m.in. potencjalnego zaistnienia negatywnych przesłanek procesowych. Dla ustalenia, czy zachodzi powaga rzeczy osądzonej, znaczenie ma tylko opis czynu, za który doszło już do skazania, a nie jego prawna kwalifikacja.

Zadaniem sądu jest samodzielne ustalenie, czy spełnione zostały przesłanki ciągłości lub wieloczynowości, mając na względzie opis czynu, będący przedmiotem wcześniejszego postępowania i poczynienie niezbędnych ustaleń faktycznych w zakresie znamion warunkujących przyjęcie ciągłości lub wieloczynowości.

W orzeczeniu stanowiącym podstawę dla wniesionych kasacji wskazano, że *„(...) w ramach prowadzonej działalności, która nie była ograniczona do miejsc wskazanych w opisach czynów przypisanych w wyrokach, czy w czynie wskazanym w zaskarżonym wyroku, z uwagi chociażby na skalę tej działalności, co obrazują m.in. dane o karalności, zestawienia kopii wyroków dotyczących M. W., oskarżony obejmował swoją świadomością i zamiarem urządzenie gier na automatach określonego typu w wielu miejscach, co powodowało naruszenie ustawy o grach hazardowych. Powyżej wskazane okoliczności dopuszczały możliwość potraktowania zachowania oskarżonego M. W. z okresu 5 grudnia 2014 r. do 9 lutego 2015 r. jako fragmentu czynów z okresu 13 sierpnia 2013 r. do 21 lipca 2015 r. (...) Konsekwencją prawomocnego skazania M. W. wyrokami innych sądów za czyny ciągle kwalifikowane z art. 107 § 1 k.k.s w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. jest uznanie, iż prawomocne skazanie za przestępstwo ciągle stwarza stan powagi rzeczy*

osądzonej co do wszystkich czynów częściowych popełnionych w okresie objętym wyrokiem skazującym.”

Tymczasem Sąd odwoławczy powinien samodzielnie ocenić, czy faktycznie opisy czynów przypisanych M. W., a ujętych w poprzednich wyrokach, dają podstawę do stwierdzenia, że zachowanie będące przedmiotem postępowania przed tym Sądem, stanowi element jednego czynu zabronionego z art. 107 § 1 k.k.s. W tym celu Sąd musi zrekonstruować warunki, jakie na gruncie tego przepisu decydują o uznaniu wielości zachowań za jedno przestępstwo skarbowe z art. 107 § 1 k.k.s, co oczywiście nie wyklucza posiłkowego odwoływania się do innych regulacji odnoszących się do prawnej jedności czynu, w tym do art. 6 § 2 k.k.s.

Nie przesądzając rezultatów tej oceny, należało uchylić zaskarżony wyrok i sprawę przekazać do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w E.. W ponownym postępowaniu Sąd będzie zobowiązany do oceny tego, czy istotnie spełnione są kryteria prawnej jedności czynu z art. 107 § 1 k.k.s. w odniesieniu do zachowań będących przedmiotem postępowania przed tym sądem oraz objętych wcześniejszymi wyrokami innych sądów, odnosząc się w tym zakresie do aktualnego orzecznictwa sądów powszechnych oraz Sądu Najwyższego. Ponadto badając kontekst zapadłych już wobec oskarżonego wyroków skazujących Sąd może rozważyć także zasadność skorzystania z mechanizmu przewidzianego w art. 11 k.p.k.